

Stabilisace měny.

Stále se nyní volá po stabilisaci naší měny. Požadavek jejího pozvednutí na paritu předválečnou, který po převratu byl až na řídké výjimky skoro všeobecně sdílen a který byl základem tehdejších měnových opatření (zadržení polovice bankovek, dávka z majetku atd.), zdá se, že jest nyní nadobro opuštěn. Vždyť dokonce dosavadní vzestup koruny, který nedosáhl ani jedné desetiny její předválečné hodnoty, považuje se s jistých stran za přílišný a neodůvodněný. A přece bylo již jindy poukázáno k tomu, že každá pevná stabilisace koruny naší na nižším bodu, než byl bod parity předválečné, totiž 1·05 zlatého franku, znamená její devaluaci, před kterou byl svého času takový naivní strach a kterou ovšem ve skutečnosti již dávno máme. Tak se mění názory.

Jest však otázka, zdali stabilisace měny papírové, jakou jest měna naše, vůbec se dá provést. Za poměrů normálních, kdy hospodářský styk mezinárodní byl volný, poměry politické klidny a měna velkých států evropských zdráva, nebylo to tak nesnadné. Rakousko-uherská měna byla i před válkou jen na papíře zlatá, poněvadž povinná směnitelnost bankovek za drahý kov nebyla provedena, a přece dovedla zachovati si paritu a zameziti vznik ažia. Ale ovšem bankovky rakousko-uherské musily býti tehdy nejméně do dvou pětín kryty zlatem, následkem čehož libovolné jejich rozmnožování bylo vyloučeno, a proto za příznivé platební bilance mezinárodní mohla banka rakousko-uherská svou devisovou politikou regulovati kurs rakouských papírových korun tak, aby stabilisován byl přibližně kolem bodu parity. Ale dnes jsou poměry podstatně jiné. Že by náš malý stát i za příznivé tržební bilance mohl obmezenými svými finančními prostředky trvale působiti na cizích bursách na kurs naší koruny tak, aby uměle udržován byl na určité pevné výši, o tom lze důvodně pochybovati. Snad nějakou dobu by se to dařilo, ale při dnešní velké zásobě našich korun v rukou cizí spekulace by se při nejmenší politické zápletky tento umělý kurs zhroutil a finanční oběti na to věnované byly by marny.

Pevná stabilisace měny na trhu mezinárodním není proto možna jinak, než na podkladě drahého kovu. Teprve na základě

směnitelnosti bankovek za drahý kov dán jest horní a dolní boč zlatový, určovaný náklady dopravními a ražebními, jímž jest stanovena hranice, uvnitř které může celkem jen nepatrně kolísati hodnota domácí zlaté měny naproti zlaté měně cizí. Tím teprve lze dojíti k plné stabilisaci měny. Taková stabilisace byla před válkou mezi švýcarským frankem a německou markou a jest dnes mezi zlatým frankem a dolarem nebo holandským zlatým.

Také u nás k pevné stabilisaci nedospějeme dříve, dokud měnu svou nepostavíme opět na základ kovový, rozumí se zlatý. I kdybychom provedli devaluaci zákonem v poměru nějakého zlomku hodnoty koruny předválečné k hodnotě koruny dnešní, aniž bychom tuto novou hodnotu postavili na kovový základ, zůstala by i tato nová koruna měnou papírovou se všemi důsledky její kolísavosti a nejistoty. Teprve tehdy, kdybychom provedli a uskutečnili zákon o vlastní cedulové bance, svého času jaksi do zásoby usnesený, stanovili novou vlastní jednotku peněžní v pevné relaci ke zlatu a opatřili pro obíhající státočky (s opětnou přeměnou jich ve skutečné bankovky) předepsanou 35% kovovou úhradu, mohli bychom snad docílit i při prozatímním zachování formální nesměnitelnosti těchto nových bankovek účelnou politikou devisovou pevné stabilisace této nové naší měny. Tím není ovšem řečeno, že nová naše zlatá koruna by musila nutně míti hodnotu koruny předválečné. Ona by mohla míti i hodnotu po případě menší. Razilo-li se před válkou z 1 kilogramu zlata 3280 korun ve 20 a 10 zlatých korunách a byla-li tedy hodnota 1 koruny předválečné $\frac{1}{3280}$ kg zlata, není vyloučeno, že by mohlo nyní raženo býti z téže jednotky váhy korun ku př. 3280 (v zlatých 100 a 200 korunách), čímž by ovšem nová koruna měla jen jednu desetinu vnitřní hodnoty staré, jak tomu asi odpovídá dnešní kurs její na mezinárodním trhu. Byla by to ovšem také devaluace předválečné měny na jednu desetinu, ale devaluace na zlatém kovovém podkladě.

Bylo by snad zajímavo věděti, kolik zlata bychom asi potřebovali pro svůj zlatý poklad, kdybychom chtěli zavésti takovou devalvovanou zlatou měnu. Máme nyní v oběhu něco přes 11 miliard korun papírových, jež mají hodnotu asi 1.100 milionů korun zlatých. Při 35% kovové úhradě by bylo třeba tedy asi 385 milionů korun ve zlatě, vlastně o 75 milionů méně, poněvadž kovový poklad může záležeti u nás též z 50 milionů stříbra a 25 milionů mincí drobných. Těchto zbývajících 310 milionů zlatých korun rovná se váze 94.512 kg. Poněvadž asi 18.000 kg zlata již máme a mimo to velkou zásobu stříbra a devis, není suma, která nám schází, ani tak nedostižitelná, abychom nemohli o zavedení takové devalvované zlaté měny v dohledné době skutečně uvažovati.

Při tom si však musíme býti vědomi, že taková měna byla by stlačena na jednu desetinu hodnoty měny předválečné. A tu

hlavní problém spočívá právě v tom, v jaké hodnotě chceme korunu stabilisovati, nemáme-li možnosti a naděje povznést ji na hodnotu předválečnou. A otázce této, která jest přece ze všeho nejdůležitější, věnuje se u nás dosud dost málo pozornosti. Přihlížíme k tomu stále dost netečně, jak koruna naše stoupá a zase klesá, dáváme se vléci cizozemskou spekulací a schází nám ujasnění a pevné rozhodnutí, v kterém bodě by kolísání koruny mělo býti zastaveno.

Když svého času r. 1892 měla býti stabilisována tehdejší rakouská měna na pevném bodě zlatovém, byly rozsáhlé diskuse a ankety vedeny o tom, jak vysoký bod to má býti. A přece jednalo se tehdy jen celkem o nepatrné rozdíly hodnotné, kdežto dnes máme učiniti dalekosáhlé rozhodnutí o konečném poměru trvalého znehodnocení naší měny naproti době předválečné. Třeba uvážiti, že čím znehodnocení to bude menší, tím více přiblížíme se poměrům předválečným, tím méně bolestné budou ztráty a méně vysoké zisky, které z takové definitivní úpravy naší měny povstanou.

Proto bychom neměli po této stránce skládati ruce v klín, nýbrž zaujati pevný plán. Měli bychom si ujasniti, jak vysoké stoupanutí kursu koruny by pro nás s celkového národohospodářského hlediska bylo nejprospěšnější, a pak snažiti se o to, abychom bodu toho dosáhli a jej udrželi. To ovšem předpokládá nejen umělou devisovou politiku, nýbrž opřeno býti musí i zdravým základem celého našeho finančního a výrobního hospodářství a příznivou bilancí naší tržební. Pak by byl okamžik dán, kdy bychom měli svou měnu postaviti na nový kovový základ. K tomuto okamžiku dlužno vše připraviti a pak pevnou rukou provésti to, co bude v celkovém prospěchu státu bez ohledu na námítky různých kruhů, jichž jednostranným přáním to snad nebude po chuti. Neboť všem požadavkům ve směru tom nikdy nebude lze vyhověti. Hájeny a chráněny musí býti zájmy vrstev nejširších, jež také nejlíp odpovídají prospěchu celku.

Prof. Dr. C. Horáček.

Postavení Československa v obchodě mezinárodním.

Prof. Dr. Jos. Drachovský.

I. Nelze říci, že správné pochopení významu obchodu mezinárodního vůbec proniklo u nás do širších vrstev. Důvodem toho je zbytek válečného způsobu myšlení a nesprávné, závistivé a škodolibé zprávy denního tisku o konkrétních podnicích našich. Ne